

BESCHIKKING

Omgevingswet – Flora- en fauna-activiteit schadebeheer knobbelzwaan

Aanvrager	Stichting Faunabeheereenheid Overijssel dhr. G. van Dijk
Aangevraagde activiteiten :	Flora- en fauna-activiteit.
Datum ontvangst aanvraag :	19.07.2024
Locatie :	gehele provincie Overijssel
Datum beschikking :	26.08.2025
Kenmerk :	D2025-00024156
Zaaknummer :	Z2024-00004890

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT VERGUNNING SOORTEN FAUNABEHEER	3
A.1	Aanvraag	3
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	5
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen	7
B.3	Registratie en rapportage	8
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	9
C.1	VERGUNNING.....	9
C.1.1	Verzoek vergunning, omschrijving handeling en motivatie.....	9
C.1.2	Doelstelling van de handeling	10
C.1.3	Wettelijk belang van de handeling	10
C.1.4	Andere bevredigende oplossing	10
C.1.5	Gegevens over (dreigende) schade.....	12
C.1.6	Gunstige staat van instandhouding.....	14
C.1.7	Onderliggende documenten	18
C.2	Bevoegdheid	18
C.2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	18
C.3	Procedure	19
C.4	Toetsingskader	19
C.4.1	Wettelijke regels	19
C.4.2	Provinciaal beleid	20
D.	TOETSING.....	21
D.1	Inhoudelijke beoordeling	21
D.1.1	Uitgangspunten aanvraag vergunning.....	21
D.1.2	Toetsing treffen van preventieve maatregelen	21
D.1.3	Toetsing (dreigende) belangrijke schade aan gewassen	24
D.1.4	Toetsing gunstige staat van instandhouding	27
D.1.5	Toetsing provinciaal beleid	28
D.1.6	Toetsing gebruikte middelen, methoden, en tijd en plaats.....	28
D.1.7	Toetsing aan wettelijk belang	28
D.1.8	Eindconclusie toetsing	29
D.1.9	Zorgplicht blijft altijd gelden.....	29
E.	SLOTCONCLUSIE	29
F.	BIJLAGE UITSPLITSING SCHADECIJFERS	30

BESLUIT VERGUNNING SOORTEN FAUNABEHEER

A.1 Aanvraag

U heeft namens het bestuur van de Faunabeheereenheid Overijssel een aanvraag ingediend voor een vergunning voor een flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet – onderdeel soorten (verder Ow).¹ Het betreft een aanvraag voor het schadebeheer en -bestrijding van knobbelzwanen in de periode van 1 januari tot 1 juni van zonsopkomst tot zonsondergang. Deze aanvraag hebben wij op 19 juli 2024 ontvangen.² Op 16 juni 2025 hebben wij aanvullende informatie van u ontvangen.³

U geeft aan de knobbelzwanen te willen doden met behulp van het geweer ter voorkoming van belangrijke schade aan agrarische gewassen op agrarische percelen. U wilt een maximum van 3 stuks per dag doden per schadeperceel ten behoeve van ondersteunend afschot. Maximaal mogen 250 stuks knobbelzwanen per jaar geschoten worden.

Bovenstaande wilt u doen in overeenstemming met het Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029.^{4 5}

U vraagt een vergunning aan voor de volgende WBE's:

- De Hof van Twente,
- De IJssellanden,
- De Noord-Westhoek,
- De Weerribben,
- D'Oldematen,
- Heeten e.o.,
- IJsselstreek-Salland,
- Jachtvereniging Kampen,
- Noord-Oost Twente,
- West Twente,
- Salland-Midden,
- Steenwijkerwold, en
- Zenderen.

U wilt knobbelzwanen verjagen met behulp van ondersteunend afschot vanwege het wettelijke belang: "ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen".

Hieronder geven wij onze beslissing weer.

¹ Art. 5.1, tweede lid, onder g van de Ow.

² Ons kenmerk: Z2024-00004890, D2024-00033103.

³ Ons kenmerk: Z2024-00004890, D2025-00030067.

⁴ <https://fbeoverijssel.nl/faunabeheerplan/>

⁵ Goedkeuringsbesluit Faunabeheerplan 2024-2029 door Gedeputeerde Staten van 27 augustus 2024 (kenmerk: 2024-020890) <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2024-13167.html>

A.2 Besluit

Wij besluiten u een omgevingsvergunning⁶ te verlenen voor een flora- en fauna-activiteit. Dit is nodig omdat u met de activiteit verbodsbepalingen uit de Omgevingswet overtreedt. In het bijzonder gaat het om de overtreding van de verbodsbepalingen om de knobbelzwaan opzettelijk te doden.⁷

De vergunning wordt verleend voor het doden van *knobbelzwanen* (*Cygnus olor*), met behulp van het geweer in de volgende WBE's van Overijssel.

- De Hof van Twente,
- De IJssellanden,
- De Noord-Westhoek,
- De Weerribben,
- D'Oldematen,
- Heeten e.o.,
- IJsselstreek-Salland,
- Jachtvereniging Kampen,
- Noord-Oost Twente,
- West Twente,
- Salland-Midden,
- Steenwijkerwold, en
- Zenderen.

Afschot van de knobbelzwaan mag in de periode (1 januari tot 1 juni) plaatsvinden. De vergunning wordt verleend voor de periode vanaf zonsopkomst tot zonsondergang.⁸

Het doel van deze vergunning is het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen door knobbelzwanen. Het belang van de vergunning is: ⁹

- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.¹⁰

Deze omgevingsvergunning treedt in werking op 1 januari 2026. De vergunning is geldig tot het einde van de duur van het Faunabeheerplan. Het Faunabeheerplan loopt tot 1 september 2029.¹¹

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit, voor zover deze niet in strijd zijn met de voorschriften:

- *Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029, versie 240709, FBE Overijssel, 9-7-2024;* ¹²
- *Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029, Bijlagen document, versie 240709, FBE Overijssel, 9-7-2024.* ¹³

Op 20 augustus 2025 heeft het bestuur van de FBE aangegeven akkoord te zijn met de conceptversie van deze vergunning.¹⁴

De motivering voor ons besluit is in *C. Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

⁶ Op basis van art. 4.6, eerste lid, onder e van het Omgevingsbesluit.

⁷ Art. 11.37, eerste lid onder a van het Besluit activiteiten leefomgeving.

⁸ Het is verboden het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst te gebruiken. Dit staat in art. 11.83 eerste lid onder a. van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

⁹ Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow, en artikel 8.74j, eerste lid onder b. 3° Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

¹⁰ Op grond van artikel 8.74j eerste lid onder b. 3° Bkl.

¹¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2024-13167.html>

¹² <https://fbeoverijssel.nl/faunabeheerplan/> . Ons kenmerk: Z2024-00004890; D2025-00024077.

¹³ <https://fbeoverijssel.nl/faunabeheerplan/> . Ons kenmerk: Z2024-00004890 D2025-00024078.

¹⁴ Ons kenmerk: D2025-00039611.

Voorschriften

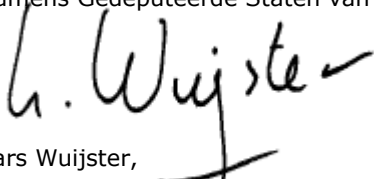
Aan ons besluit verbinden wij voorschriften.¹⁵ Deze zijn in *B. Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- a. de Faunabeheereenheid Overijssel;
- b. de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging;
- c. de NOJG;
- d. BIJ-12, Faunazaken;
- e. de politie 'Eenheid Oost-Nederland' en,
- f. WBE gemeenten

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'L. Wuijster', with a stylized flourish at the end.

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

¹⁵ Op grond van artikel 8.74o van het Bkl.

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op drie manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via:
https://regelen.overijssel.nl/Producten_en_diensten/Bezwaar_klacht_informatie_schade/Bezwaar_tegen_beslissing_provincie_Overijssel.
3. Via een e-mail naar klachtenbezwaar@overijssel.nl.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Als u een voorlopige voorziening aanvraagt, treedt het besluit pas in werking als de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan op uw verzoek. Omdat het besluit automatisch in werking treedt, is het belangrijk dat u voor die tijd een voorlopige voorziening aanvraagt. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geef u in de e-mail (overijsselloket@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit onderdeel soortenbescherming faunabeheer, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (Z2024-00004890; D2025-00024156). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) is als vergunninghouder verantwoordelijk voor het gebruik van de vergunning en de naleving van de voorschriften waaronder zij is verleend. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de vergunninggebruiker strafrechtelijk kan worden vervolgd bij overtreding van deze vergunning.
2. De FBE kan via de Wildbeheereenheid (WBE) speciaal daarvoor aangewezen jachthouders via het Faunaregistratiesysteem (FRS) machtigen tot gebruik van de vergunning. De WBE handelt in deze op gezag van de FBE. De jachthouder kan mede-uitvoerders via het Faunaregistratiesysteem machtigen tot het gebruik van de machtiging.¹⁶
3. De FBE beheert een digitaal register waarin, op voordracht van de WBE, **twee** jachtaktehouders/beheerders zijn vermeld. Alleen de jachtaktehouders die vermeld zijn in dit register mogen van deze vergunning gebruik maken. Dit digitaal register is ten allen tijde door medewerkers van de provincie Overijssel in te zien.
4. De onder punt 3 vermelde personen mogen zich door maximaal 2 jachtaktehouders laten vergezellen die ook gebruik mogen maken van de vergunning. Minimaal 1 persoon van de 2 vergezellende jachtaktehouders moet ook jachthouder van het betreffende jachtveld zijn.
5. Van deze vergunning mag in de periode *1 januari tot 1 juni* uitsluitend gebruik worden gemaakt vanaf zonsopkomst tot zonsondergang.
6. Er mag pas van deze vergunning gebruik gemaakt worden op percelen met schadegevoelige gewassen (met uitzondering van grasland, graszaad en graan vanaf zes maanden na inzaai), nadat de inzet van 2 preventieve maatregelen onvoldoende gebleken zijn. Dat zijn: tenminste één visueel en tenminste één akoestisch verjagingsmiddel. Een overzicht met voorbeelden van preventieve middelen staat op de website van Faunazaken in de 'Faunaschade Preventie Kit' (FPK).^{17 18}
7. Van deze vergunning kan in de periode *1 januari tot 1 juni* uitsluitend gebruik worden gemaakt op of direct grenzend aan;¹⁹
 - a. percelen overjarig grasland; en,²⁰
 - b. overige percelen met schadegevoelige gewassen.

¹⁶ Deze mede-uitvoerders moeten naast de machtiging beschikken over een rechtmatig besluit om het geweer in het jachtveld te mogen gebruiken. Zie artikel 11.64, eerste lid, onder d in het Bal.

¹⁷ <https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schade-voorkomen/zwanen/>

¹⁸ Zie Beleidsregel Natuur Overijssel 2024 (H.6.2) https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR704762#hoofdstuk_6

¹⁹ 'Direct grenzend aan' betekent in de sloot of struweel grenzend aan het schadeperceel waar een jager zich kan schuilhouden.

²⁰ Ook wel 'blijvend grasland' genoemd. Zie ook Beleidsregel Natuur Overijssel 2024 (H.6.) https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR704762#hoofdstuk_6

8. De FBE moet ervoor zorg dragen dat de gebruiker van de vergunning een (digitale-)kopie van de FBE-machtiging bij zich draagt. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de vergunninggebruiker strafrechtelijk kan worden vervolgd bij overtreding van dit voorschrift.
9. Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten besluiten om de jacht en/of schadebestrijding op te schorten.
10. Ringen die zich aan de gedode knobbelzwanen bevinden, moeten met een opgave van plaats en datum van vangst van de betreffende vogels naar het vogeltrekstation gezonden worden. Voor informatie zie: <https://vogeltrekstation.nl/nl/vogels/ring-gevonden>
11. Afschot van knobbelzwanen die zich ophouden in groepen kleine- en/of wilde zwanen is niet toegestaan.
12. Afschot van broedende- en broedparen knobbelzwanen met nog niet vliegvlugge jongen is niet toegestaan.
13. Per schadeperceel mogen **maximaal 3 knobbelzwanen** per dag geschoten worden.
14. Het gebruik van deze vergunning is niet is toegestaan op zon- en feestdagen.²¹

B.3 Registratie en rapportage

15. De FBE houdt in het Faunaregistratiesysteem (FRS) bij, per WBE, welke machtigingen verleend en ingetrokken zijn.
16. De FBE moet ervoor zorgen dat de wildbeheereenheden alle doorgeschreven vergunningen in het Faunaregistratiesysteem (FRS) registreren.
17. De FBE dient jaarlijks **voor 1 november** schriftelijk opgave te doen (provincie Overijssel ten aanzien van het team PD-vergunningen) van hetgeen met behulp van deze vergunning is opgespoord, bemachtigd en gedood (aantal, locaties en data).
18. De FBE moet er zorg voor dragen dat het schieten van knobbelzwanen door de gebruiker binnen 24 uur afgerapporteerd wordt in het Faunaregistratiesysteem (FRS). Indien de provincie Overijssel daarom verzoekt, dienen ook tussentijds de afschotgegevens aan de provincie beschikbaar gesteld te worden.
19. De FBE dient het aantal geschoten knobbelzwanen in FRS te monitoren. Indien het aantal knobbelzwanen dat dat jaar geschoten wordt op 250 stuks komt, dient de Faunabeheereenheid dit te signaleren, en daarna meteen te rapporteren aan de provincie.

²¹ Op 14 augustus 2019 hebben wij van het bestuur van de Faunabeheereenheid Overijssel het verzoek gekregen dit voorschrift op te nemen. (EDO-kenmerk: 2019/0263829)

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 VERGUNNING

C.1.1 Verzoek vergunning, omschrijving handeling en motivatie

Op 19 juli 2024 heeft het bestuur van de Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) aan de provincie Overijssel verzocht haar een vergunning te verlenen voor het gebruik van het geweer voor het bestrijden van belangrijke schade aan gewassen op schadepercelen met bedrijfsmatig geteelde gewassen door knobbelzwanen.²²

Zij doet de aanvraag op basis van het nieuwe 'Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029'.²³ Op 16 juni 2025 zijn door de FBE aanvullingen op de aanvraag gestuurd.

De vergunning wordt aangevraagd voor knobbelzwanen voor de WBE-gebieden waar schade is getaxeerd in de afgelopen beheerperiode en/of gebruik gemaakt is van de vorige ontheffing²⁴ ten behoeve van voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.²⁵ Het betreft dan de volgende WBE's:

- De Hof van Twente,
- De IJssellanden,
- De Noord-Westhoek,
- De Weerribben,
- D'Oldematen,
- Heeten e.o.,
- IJsselstreek-Salland,
- Jachtvereniging Kampen,
- Noord-Oost Twente,
- West Twente,
- Salland-Midden,
- Steenwijkerwold, en
- Zenderen.

De vergunning wordt in de periode 1 januari tot 1 juni aangevraagd. De vergunning wordt aangevraagd voor de duur van het Faunabeheerplan Overijssel, dat is tot 1 september 2029.²⁶

Vergunning wordt aangevraagd van zonsopkomst tot zonsondergang.

Vergunning wordt aangevraagd voor het doden van maximaal van 3 knobbelzwanen per dag per schadeperceel ten behoeve van ondersteunend afschot. Het gebruik van de vergunning dient door de jager binnen 24 uur in FRS gerapporteerd te worden. In totaal mogen per jaar maximaal 250 knobbelzwanen geschoten worden.

Er mag pas van de vergunning gebruik gemaakt worden, nadat de inzet van 2 preventieve maatregelen onvoldoende gebleken zijn. Deze preventieve maatregelen zijn: tenminste één visueel en tenminste één akoestisch verjaagmiddel, zoals beschreven in de regels in de Omgevingsverordening Overijssel 2024²⁷ en Kader Faunabeheerplan 2024 – 2029.²⁸

Afschot van knobbelzwanen die zich ophouden in groepen kleine- en/of wilde zwanen is niet toegestaan.

²² Ons kenmerk: Z2024-00004890, D2024-00033103.

²³ <https://fbeoverijssel.nl/faunabeheerplan/>

²⁴ Ons kenmerk: 2019/0324307

²⁵ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 (blz. 85), en Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagendocument (blz. 22,23)

²⁶ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2024-13167.html>

²⁷ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR706717/1>

²⁸ Kader Faunabeheerplan 2024 - 2029 versie 2023 02 14, Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 21 maart 2023

De FBE voert een monitoring uit van:

1. de populatie knobbelzwanen;
2. de gewasschade door knobbelzwanen; en,
3. het afschot van knobbelzwanen.

In de paragrafen 2.5 van het Faunabeheerplan Overijssel wordt de monitoringsmethodiek toegelicht.

De Faunabeheereenheid geeft aan dat het verjagen van knobbelzwanen met behulp van ondersteunend afschot een effectieve methode is om aan schadebestrijding te doen. In het onderzoeksrapport van Buij over faunaschade²⁹ wordt geconstateerd dat met name actieve verjaging, zeker als het gaat om gecombineerde verjagingsacties, effect hebben, maar dat er na verloop van tijd wel gewinning lijkt op te treden. In dat verband legt dit rapport een verband met een (verhoogde) effectiviteit indien ook gecombineerd wordt met verjaging met ondersteunend afschot. Een overzicht van de uitgevoerde preventieve maatregelen in de afgelopen periode is opgenomen in bijlage 4 van het Faunabeheerplan Overijssel.³⁰

De Faunabeheereenheid geeft aan dat met name het uit elkaar drijven door het verjagen met ondersteunend afschot van grote groepen knobbelzwanen (soms meer dan 50 stuks) effectief is omdat het zorgt voor spreiding van de schade, en dat hierdoor de gespreide schade voor de grondgebruiker als aanvaardbaar wordt geaccepteerd.³¹

C.1.2 Doelstelling van de handeling

De Faunabeheereenheid geeft in het Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 op blz. 4 aan dat de uitwerking van beheer en schadebestrijding gebeurd is op basis van het 'Kader Faunabeheerplan 2024-2029'.³² Het doel van de vergunning is volgens het Faunabeheerplan (en dus ook volgens het 'Kader Faunabeheerplan 2019-2024') voor de knobbelzwaan:

Knobbelzwaan:

Het doel van het beheer is om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken. De staat van instandhouding mag niet verslechteren (Bron: Kader faunabeheerplan 2024-2029).³³

C.1.3 Wettelijk belang van de handeling

De Faunabeheereenheid geeft aan dat de voorgenomen handeling nodig is vanwege de belangen:

- de voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.³⁴

C.1.4 Andere bevredigende oplossing

De wetgever heeft op basis van art. 4.6, eerste lid, onder e van het Omgevingsbesluit aangegeven dat Gedeputeerde Staten een vergunning kunnen verlenen van het verbod op het vangen en doden van knobbelzwanen mits er geen *andere bevredigende oplossing* bestaat ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.

De Faunabeheereenheid geeft aan dat schade kan worden voorkomen of beperkt door een juiste mix van inzet van preventieve middelen en methoden voor weren en verjagen en persoonlijke verjaging en bejaging.³⁵ Dat is van belang tijdens de meest kwetsbare perioden van het gewas. Statische visuele en akoestische middelen werken maar gedurende een korte periode, daarna treedt gewinning op. Door

²⁹ Buij R., e.a. Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade, 2018

³⁰ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlage (bijlage 4, blz. 12)

³¹ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 (blz. 84)

³² Kader Faunabeheerplan 2024 - 2029 versie 2023 02 14, Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 21 maart 2023

³³ Kader Faunabeheerplan 2024 - 2029 versie 2023 02 14, Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 21 maart 2023, (blz. 20).

³⁴ Op grond van artikel 8.74j eerste lid onder b. 3° Bkl.

³⁵ Bejagen is verjagen met ondersteunend afschot. Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029, blz. 83

middelen en methoden voor weren en verjagen af te wisselen met persoonlijke verjaging en bejaging, wordt de effectiviteit verhoogd en wordt gewinning zoveel mogelijk voorkomen.

Bij12 Faunazaken heeft per schadeveroorzakende diersoort een Faunaschade Preventiekit opgesteld. In de preventiekit wordt per diersoort, per gewas en per periode aangegeven welke preventieve maatregelen het meest effectief zijn. De BIJ12 preventiekit is te raadplegen op:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunaza-ken/faunaschade-preventiekit-fpk/>

Op de website van BIJ12, bij de uitleg van de preventiekit, wordt ook aangegeven dat de preventieve maatregelen slechts gedurende een korte periode werken. Aanbevolen wordt om verschillende preventieve (werende) middelen af te wisselen en te combineren met persoonlijke verjaging en bejaging ter voorkoming van gewinning en ter verhoging van de effectiviteit van weren en verjagen.

Dit komt overeen met het rapport "Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en leidraad beoordeling onderzoek wildschade" (Buij et al 2018)³⁶ waarin wordt geconstateerd dat met name actief verjagen, zeker als het gaat om gecombineerde verjaagacties, effect hebben, maar dat er na verloop van tijd gewinning lijkt op te treden. In dat verband legt dit rapport een verband met een (verhoogde) effectiviteit van verjagen, indien ook gecombineerd wordt met verjagen met ondersteunend afschot (bejagen).

Hieronder staat een overzicht uitgevoerde preventieve middelen 2019-2023 om schade te voorkomen. (bron: 'Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagen document' (blz. 9)

Preventieve maatregelen periode 2019 – 2023 per soort maatregel en per WBE

WBE	menselijke verjaging	visueel	akoestisch	anders
De Hof van Twente	82	45	27	4
De IJssellanden	498	24	310	284
De Koerkamp	18	1	34	6
De Noord-Westhoek	196	77	254	38
De Vechtstroom	32	28	22	18
De Weerribben	2.296	0	274	1.126
D'Oldematen	172	0	28	405
IJsselstreek Salland	1.754	196	133	355
Jachtvereniging Kampen	148	38	210	78
Salland Midden	17	1	8	15
Steenwijkerwold e.o.	216	0	40	2
Tussen Grens en Vecht, De Akkerla	13	2	27	19
West-Twente	23	2	9	10
Zenderen	17	8	15	5
Zuid Oost Twente	17	10	25	25
Totaal	5.655	442	1.492	2.418

Onder preventieve maatregelen (visueel, akoestisch en anders) worden verstaan de middelen en methoden voor weren en verjagen zoals beschreven door BIJ12 ³⁷ zoals: het plaatsen van vlaggen, ritsellinten, (bewegende)vogelverschrikkers, statische laserapparatuur, kunstvossen, knalapparaten, het gebruik van het geweer als akoestisch middel en van voorwerpen die de aanwezigheid van de grondgebruiker simuleren, bijvoorbeeld landbouwmachines midden in het land en deze zeer regelmatig

³⁶ Buij R., e.a., *Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade*, WUR 2018 (blz. 34) <http://edepot.wur.nl/453180>

³⁷ <https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schade-voorkomen/ganzen/>

verplaatsen. Al deze middelen en methoden om te weren en te verjagen zijn over het algemeen ook ingezet door of namens de grondgebruiker.³⁸

Een voorwaarde uit de vorige ontheffing 2019-2024³⁹ was dat op percelen met schadegevoelige gewassen tenminste één visueel- en tenminste één akoestisch-verjagingsmiddel, zoals beschreven in de beleidsregels van het Faunafonds, genomen moest zijn voordat geschoten mocht worden.

C.1.5 Gegevens over (dreigende) schade

Schade aan gewassen

De wetgever heeft in artikel 8.74j eerste lid onder b. 3° van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) het voorkomen van 'belangrijke schade aan gewassen' als belang opgenomen waarvoor een vergunning verleend kan worden. Voor het begrip 'belangrijke schade aan gewassen' hanteert de provincie een minimum van € 250,— per geval.^{40 41 42}

De Faunabeheereenheid geeft aan dat knobbelzwanen belangrijke schade aan gewassen kunnen veroorzaken. In de bijlage 9 (blz. 22) van het 'Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagen document' staat een overzicht van de getaxeerde schadebedragen zoals deze van 2019 tot en met 2023 door Faunazaken van BIJ12 geregistreerd zijn.

Knobbelzwaan getaxeerde schade per WBE, periode 2019 t/m 2023 (bron: BIJ12)

WBE naam	2019	2020	2021	2022	2023
De IJssellanden	13761	5.727	5.736	1.249	1.596
Jachtvereniging Kampen	0	314	201	1.947	1.145
IJsselstreek Salland	451	1.096	0	108	465
Zenderen	1575	970	0	164	638
DOldematen	0	0	915	2.030	0
Steenwijkerwold e.o.	0	2.353	916	19	0
De Noord-Westhoek	2291	18.059	8.011	2.370	820
De Weerribben	389	9.677	6.926	312	0
Totaal	18.467	38.198	22.705	8.199	4.664

De Faunabeheereenheid geeft aan dat de getaxeerde gewasschade veroorzaakt door knobbelzwanen in de provincie Overijssel zich voornamelijk concentreert op blijvend grasland in en nabij de Natura 2000-gebieden De Weerribben, De Wieden, Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht, Zwarte Meer en de IJsseluiterwaarden. Daarnaast is schadeontwikkeling door knobbelzwanen ontstaan bij Nieuwe Natuur 'De Doorbraak' bij Bornerbroek (WBE Zenderen). In onderstaand figuur zijn de locaties met schadepercelen door knobbelzwanen in periode 2020-2022 weergegeven.

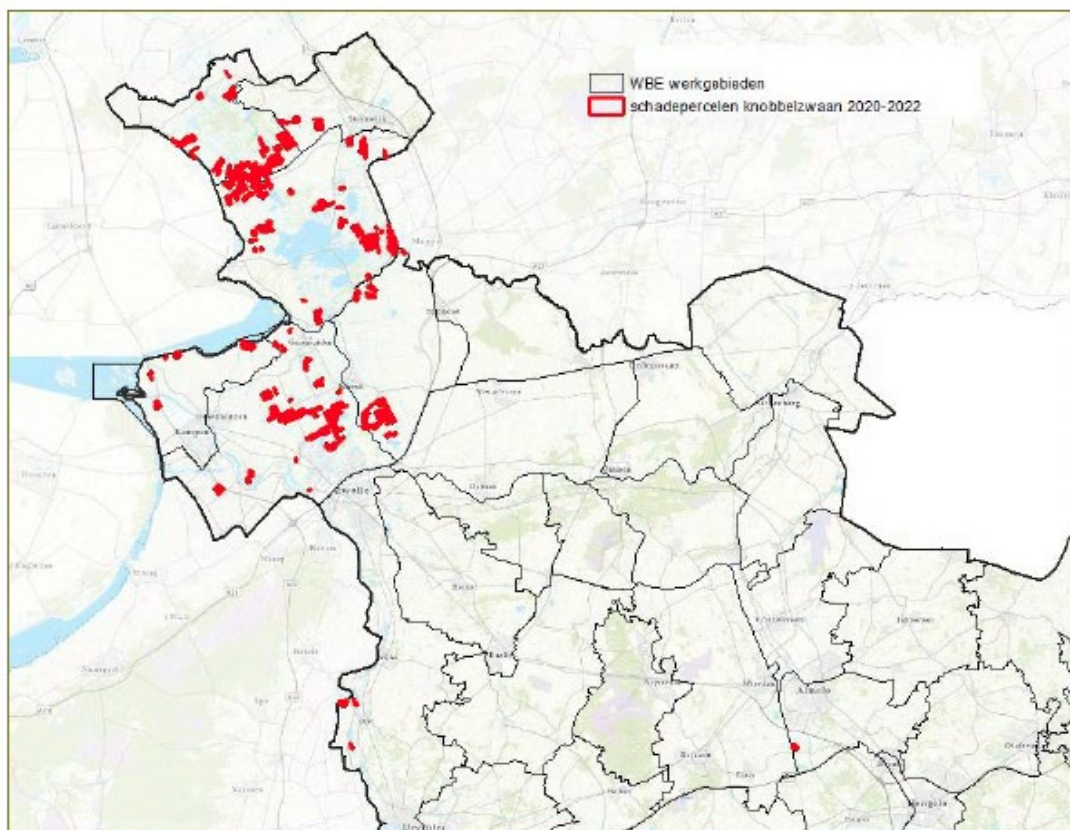
³⁸ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 (blz. 43)

³⁹ Ons kenmerk: 2019/0324307

⁴⁰ De Afdeling oordeelde 2007 dat dit een redelijk bedrag was om van uit te gaan voor beoordeling van een schade als 'belangrijke schade' (ABRvS 21 maart 2007, nr. 200606996/1, ECLI:NL:RVS:2007:BA1175)

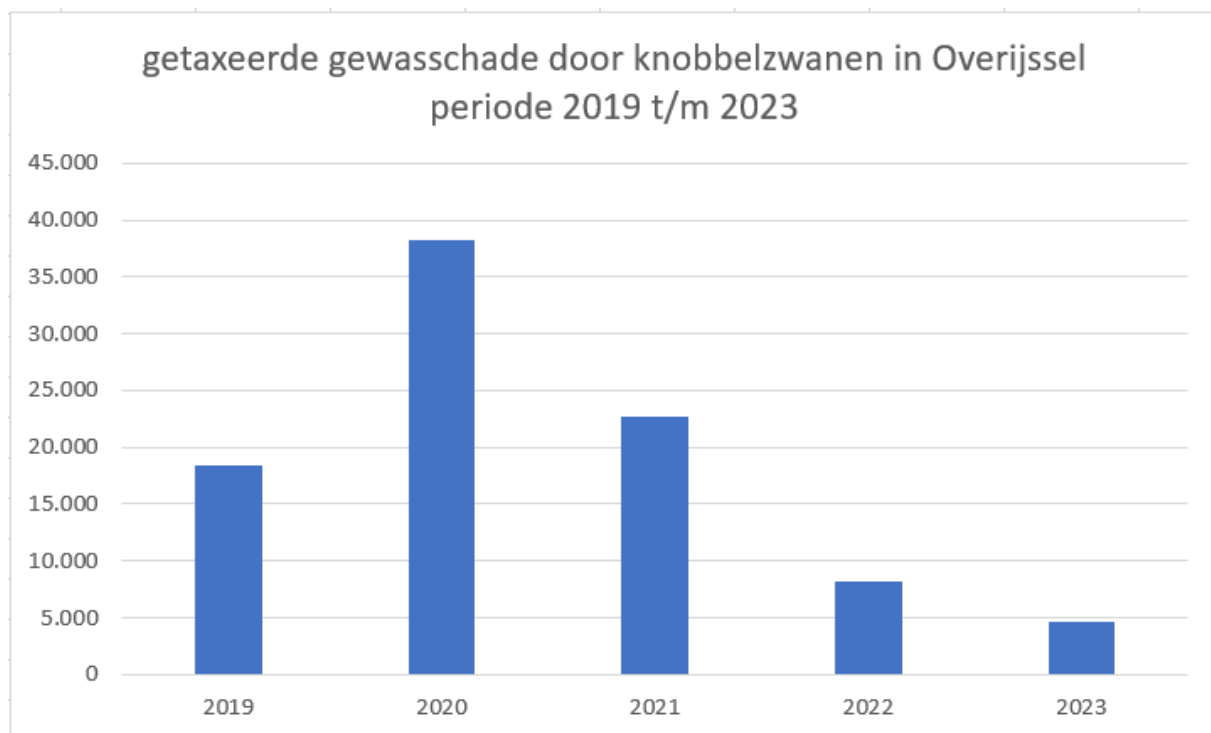
⁴¹ Binnen de provincie wordt voor het beoordelen van het verzoek om een vergunning van de provincie 250,- Euro gehanteerd. Dit komt overeen met het bedrag van 250,- Euro dat als drempel (eigen risico) wordt gehanteerd bij tegemoetkoming faunaschade. Zie ook: Artikel 6.4 lid 3 van de *Beleidsregel Natuur Overijssel 2024*: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR704762>.

⁴² De Afdeling heeft zich over het begrip 'belangrijke schade' uitgelaten in een uitspraak van 11 april 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:1196). Er wordt aan het vereiste van belangrijke schade voldaan, als is gebleken van een concrete dreiging van belangrijke schade. GS hebben een zekere beoordelingsruimte bij de invulling van het begrip 'belangrijke schade' en bij het bepalen of er sprake is van een concrete dreiging daarvan.

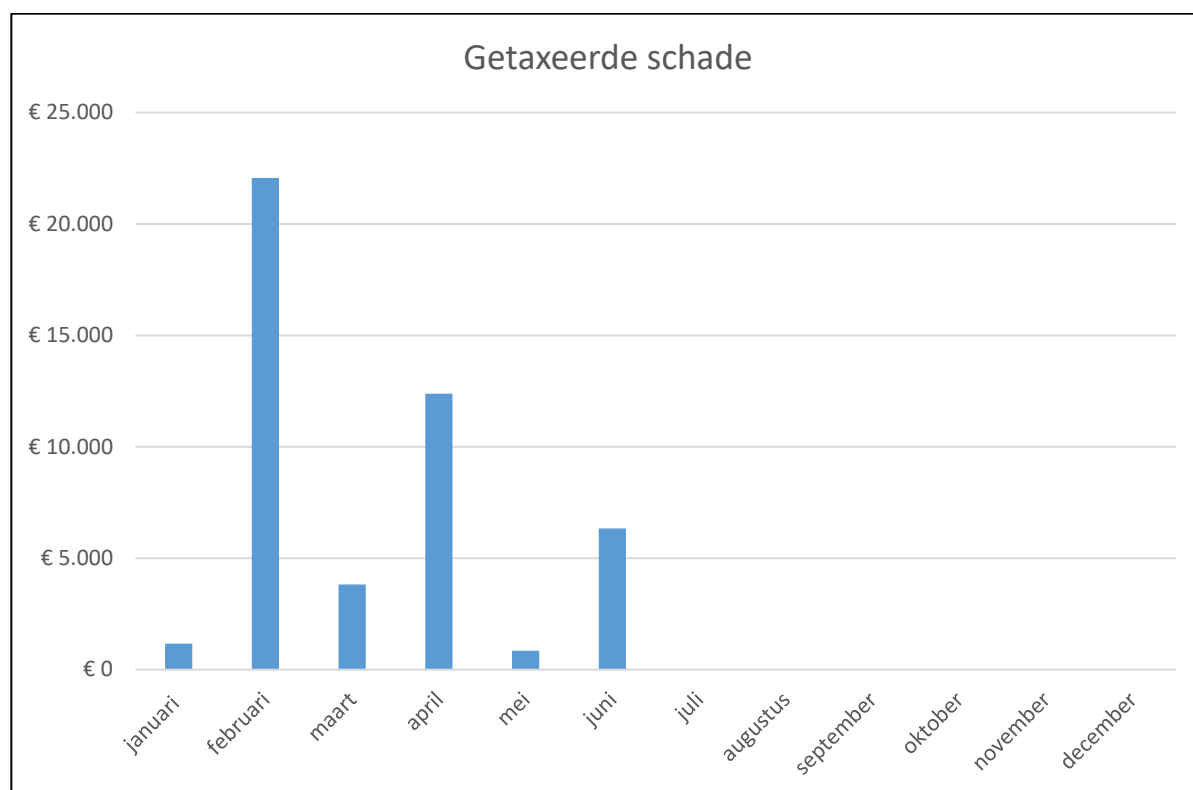

Figuur 57. Schadepercelen knobbelzwanen in de periode 2020 t/m 2022 (bron: BIJ12)

In onderstaande grafiek is de getaxeerde gewasschade veroorzaakt door knobbelzwanen in Overijssel weergegeven in de periode 2019-2023. (bron: BIJ12)

Deze schade wordt hoofdzakelijk veroorzaakt in de eerste maanden van het jaar omdat dan ook de wintergasten nog aanwezig zijn en er reeds gras begint te groeien. Daarom is het gebruik van het geweer alleen in de periode van 1 januari tot 1 juni toegestaan.

Figuur: Getaxeerde schade per maand in de periode 01-01-2020 t/m 31-12-2024 (bron: BIJ12, unit Faunazaken)

C.1.6 Gunstige staat van instandhouding

De knobbelzwaan is geen soort die op de Rode Lijst vermeld wordt, en wordt daarmee niet aangemerkt als een kwetsbare soort die in haar voortbestaan bedreigd wordt.

De (toekomstige) staat van instandhouding van de knobbelzwaan (als broedvogel en niet broedvogel) is in Nederland beoordeeld als gunstig (bron: <https://www.sovon.nl/nl/soort/1520>).

A. broedvogel

De Staat van Instandhouding van de Knobbelzwaan als broedvogel in Nederland is gunstig.

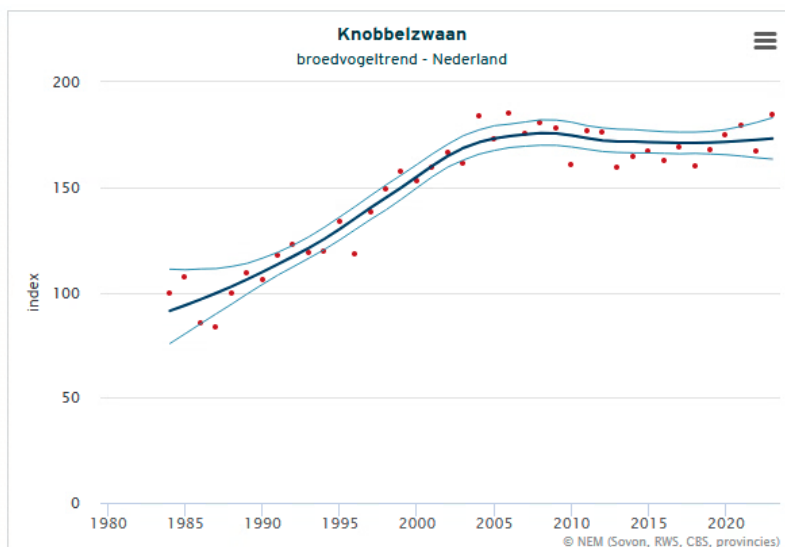
Beoordeling Staat van Instandhouding				
Verspreiding	Populatie	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

B. niet-broedvogel

De Staat van Instandhouding van de Knobbelzwaan als niet-broedvogel in Nederland is gunstig.

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Verspreiding	Populatie	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

broedvogeltrend

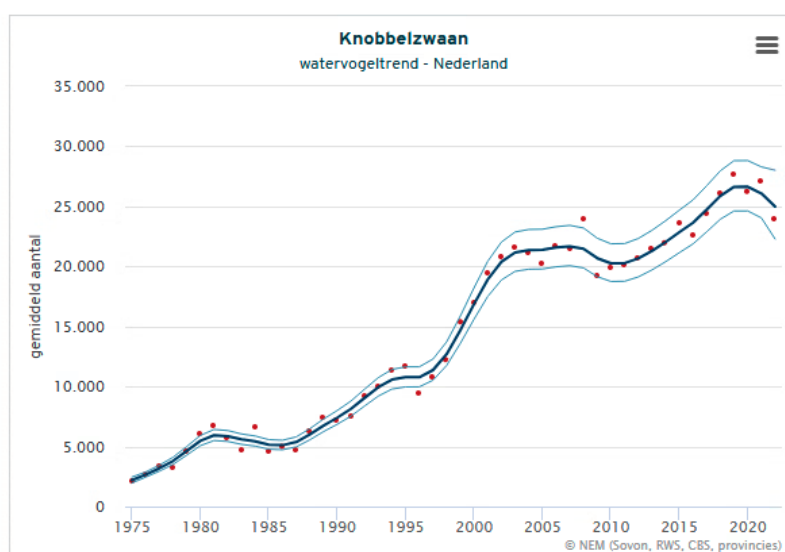

Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (BMP, MUS, MAS). Weergegeven is de jaarlijkse index van de broedpopulatie (rode punten) en de trendlijn (donker gekleurde lijn).

vanaf 1990 significante toename, <5% per jaar (+)

laatste 12 jaar significante toename, <5% per jaar (+)

watervogeltrend

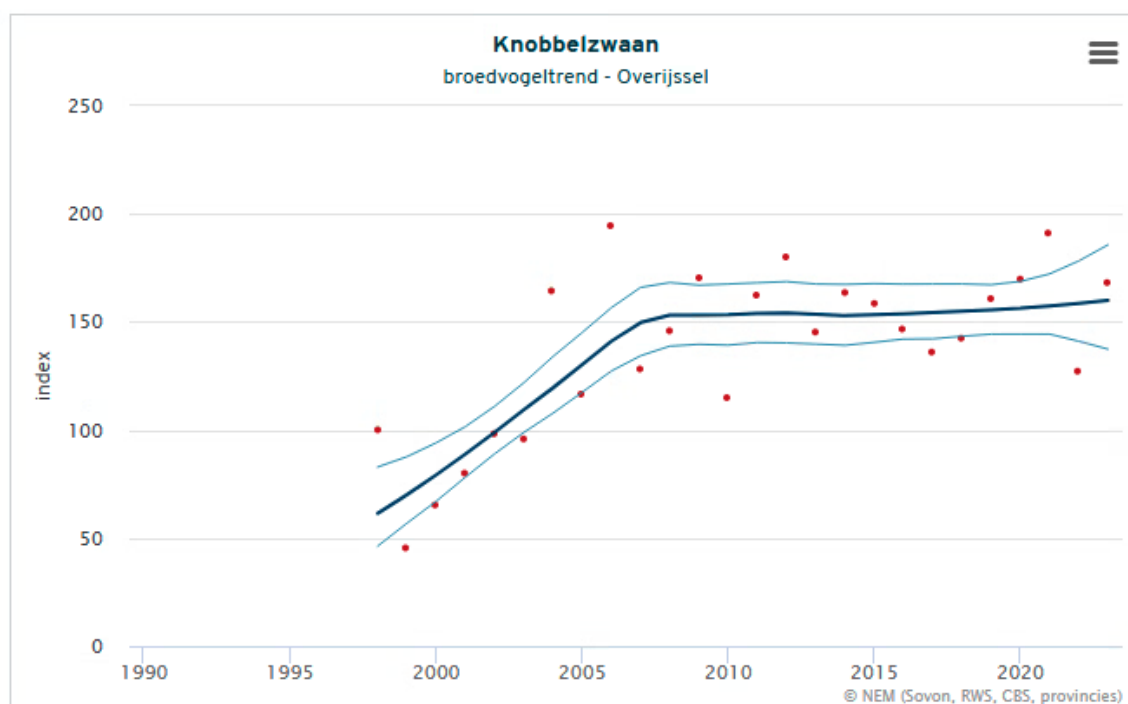
Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni). Weergegeven is het seizoensgemiddelde in de monitoringgebieden (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijn).

vanaf 1980 significante toename, <5% per jaar (+)

laatste 12 jaar significante toename, <5% per jaar (+)

De (toekomstige) staat van instandhouding in Overijssel, voor de knobbelzwaan als broedvogel en als niet broedvogel is gunstig te noemen, omdat de aantallen toenemen dan wel stabiliseren en de aantallen voldoende hoog zijn. (zie blz. 79 e.v. van het Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029). Het aantal broedvogels is vanaf 1999 in Overijssel gestegen, zie tabel hieronder: ⁴³

⁴³ www.sovon.nl

Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (BMP, MUS, MAS). Weergegeven is de jaarlijkse index van de broedpopulatie (rode punten) en de trendlijn (donker gekleurde lijn).

vanaf 1998

significante toename, <5% per jaar (+)

laatste 12 jaar

geen significante aantalsverandering (0)

Uit de voorjaarsstellingen die in opdracht van de FBE uitgevoerd worden blijkt dat het aantal knobbelzwanen in Overijssel redelijk stabiel varieert tussen ongeveer 2000 en 3500 exemplaren. Zie tabel hieronder:⁴⁴

Knobbelzwaan tellingen per WBE, periode 2019 – 2024 (ivm Covid geen telling in 2020)
bron: FRS

WBE naam	2019	2021	2022	2023	2024
De Dinkelstreek		15	7	11	15
De Hof van Twente	61	26	58	91	81
De IJssellanden	0	728	536	638	555
De Koerkamp	64	58	61	17	0
De Noord-Westhoek	697	407	531	362	220
De Vechtstroom	98	180	235	104	184
De Weerribben	259	31	120	92	21
D'Oldematen	0	432	292	0	246

⁴⁴ 'Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagen' (blz. 22).

Heeten e.o.	43	76	43	84	95
Het Reestgebied	0	13	24	12	32
Holten	11	0	8	10	4
Hugale	5	0	8	5	4
IJsselstreek Salland	275	218	173	164	187
Jachtvereniging Kampen	0	474	215	297	205
Lemelerberg e.o.	0	30	39	2	13
Lonneker Losser	0	2	13	19	10
Noord Oost Twente	13	59	143	81	51
Noorder Vechtlanden	0	7	53	6	60
Ommen-Den Ham	6	10	47	11	0
Salland Midden	192	0	55	27	120
Sallandse heuvelrug	6	6	0	6	3
Steenwijkerwold e.o.	110	125	149	120	180
't Achterveld	1	4	4	8	0
Tubbergen	10	0	10	4	6
Tussen Vecht en Dedemsvaart	0	0	49	10	0
Tussen Grens en Vecht, De Akkerlanden	19	0	0	4	5
Twickel	0	8	17	16	17
Vriezenveen e.o.	6	0	16	18	15
West-Twente	39	100	40	0	174
Zenderen	136	0	159	150	125
Zuid Oost Twente	0	0	0	0	0
Zuider Vechtlanden	36	91	111	35	0
Eindtotaal	2087	3100	3216	2404	2628

De Faunabeheereenheid geeft aan dat het doel is om in de komende planperiode in Overijssel bij te dragen aan het voorkomen en beperken van landbouwschade door schadebestrijding met het geweer.⁴⁵ Het doel van de aanvraag van de FBE om knobbelzwanen te schieten is niet het beperken van de stand van de knobbelzwaan (d.w.z. 'populatiebeheer'), maar het verjagen van knobbelzwanen met behulp van het geweer om belangrijke schade aan percelen te voorkomen.

Ons provinciale beleid heeft geen gewenste stand van de populatie knobbelzwanen in de provincie Overijssel voor de komende beheerplanperiode vastgesteld, behalve dat de gunstige staat van instandhouding in Overijssel niet in gevaar mag komen.

De voorgenomen schadebestrijding (verjagen met ondersteunend afschot) in de komende beheerplanperiode op basis van het Faunabeheerplan is dermate beperkt dat schadebestrijding met het geweer niet tot uitdrukking komt in de aantallen knobbelzwanen die jaarlijks in Overijssel worden geteld. Van verslechtering van de gunstige staat van instandhouding van de knobbelzwaan zal in relatie tot de voorgenomen schadebestrijding geen sprake zijn.⁴⁶

De gunstige staat van instandhouding in Overijssel komt niet in gevaar, mede omdat er beperkingen (aan de vergunning gekoppeld zijn. De vergunning wordt aangevraagd voor het doden van maximaal van 3 knobbelzwanen per dag per schadepceel ten behoeve van ondersteunend afschot. In totaal mogen per jaar maximaal 250 knobbelzwanen geschoten worden. Het gebruik van de vergunning dient door de jager binnen 24 uur in FRS gerapporteerd te worden, waardoor de FBE goed kan monitoren of het maximale

⁴⁵ Zie ook Kader Faunabeheerplan 2024-2029

⁴⁶ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 (blz. 85)

afschot op jaarbasis gehaald is. Daarnaast wordt het schadebeheer in de komende beheerplanperiode niet geïntensiveerd ten opzichte van de afgelopen Faunabeheerplanperiode.

Knobbelzwaan afschot per WBE, periode 2020 – 2024 (bron: FRS)

WBE naam	2020	2021	2022	2023	2024
De Hof van Twente	0	2	0	2	0
De IJssellanden	58	72	62	100	83
De Noord-Westhoek	5	4	3	8	5
D'Oldematen	18	41	26	18	20
Heeten e.o.	6	12	7	9	9
IJsselstreek Salland	11	12	2	7	0
Jachtvereniging Kampen	98	79	38	77	46
Noord Oost Twente	5	7	2	5	3
Salland Midden	0	9	14	15	13
West-Twente	0	0	10	14	6
Eindtotaal	201	238	164	255	185

Daarnaast is het monitoren van maatregelen een taak van de Faunabeheereenheid. Onderdeel van deze monitoring zijn de uit te voeren tellingen die georganiseerd worden door de Faunabeheereenheid. Tevens worden afschotgegevens bijgehouden in het Faunaregistratiesysteem van de Faunabeheereenheid. De Faunabeheereenheid moet de voortgang bewaken en ontwikkelingen signaleren.

De FBE telt in de voorjaarsstelling de knobbelzwanen conform het telprotocol voorjaarsstelling-handleiding-Jagersvereniging-2024. De aantallen die in de voorjaarsstelling worden geteld zijn zowel broed- als geen broedvogel.⁴⁷

C.1.7 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten van belang:

- *Kader Faunabeheerplan 2024–2029, versie 2023 02 14, Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 21 maart 2023;*⁴⁸
- *Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029, versie 240709, FBE Overijssel, 9-7-2024;*⁴⁹
- *Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029, Bijlagen document, versie 240709, FBE Overijssel, 9-7-2024;*⁵⁰
- *Aanvraag vergunning op basis van het Faunabeheerplan 2024-2029.*⁵¹

C.2 Bevoegdheid

C.2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Omgevingsbesluit.⁵² In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten. De aangevraagde activiteiten vinden plaats op, en de effecten zijn beperkt tot, het grondgebied van Overijssel. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

⁴⁷ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 (blz. 78).

⁴⁸ Ons kenmerk: Z2024-00004822, D2024-00042383.

⁴⁹ <https://fbeoverijssel.nl/faunabeheerplan/>. Ons kenmerk: Z2024-00004821; D2025-00008560.

⁵⁰ <https://fbeoverijssel.nl/faunabeheerplan/>. Ons kenmerk: Z2024-00004821; D2025-00008561.

⁵¹ Ons kenmerk: Z2024-00004821 en D2024-00032704.

⁵² Art. 4.6, eerste lid onder e in samenhang met art. 4.12 tweede en derde lid van het Omgevingsbesluit.

C.3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de omgevingsvergunning is uitgevoerd in overeenstemming met paragraaf 16.5.2 van de Ow. Daarnaast zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.4 Toetsingskader

Een vergunning kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.4.1 Wettelijke regels

Een omgevingsvergunningaanvraag wordt beoordeeld op basis van de regels uit het Besluit kwaliteit leefomgeving⁵³ (hierna: Bkl). Bij ons oordeel houden we tevens rekening met artikel 3.56 van het Bkl. Ook de Omgevingsregeling is voor de toetsing relevant.

Daarnaast zijn voor de beoordeling van belang ons *Kader Faunabeheerplan 2024–2029*, (versie 2023-02-14). Dit plan wordt gebruikt voor het beoordelen van dit besluit om een vergunning te verlenen.

De Omgevingswet biedt een passieve bescherming aan dier- en plantensoorten. Deze bescherming komt tot uitdrukking in een algemeen landelijk verbodsstelsel.

Knobbelzwanen behoren tot de in Nederland in het wild levend dieren, en vallen onder de bescherming van de Ow. Alle vogelsoorten vallen via de Vogelrichtlijn onder de bescherming van artikel 11.37, eerste lid onder a van het Bal.

Wij kunnen vergunning verlenen van één of meer van de verboden. Een vergunning wordt uitsluitend verleend, indien:

1. er geen andere bevredigende oplossing bestaat;⁵⁴ en,
2. voor Vogelrichtlijn soorten: *de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort;*⁵⁵

en zij nodig is voor Vogelrichtlijn vogels:^{56 57}

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren; en,
4. ter bescherming van flora en fauna.

In artikel 8.74j. derde lid van het Bkl staat dat wij aan de faunabeheereenheid, of aan anderen een vergunning kunnen geven om, in afwijking van het bepaalde bij of krachtens artikel 11.37 eerste lid onder a. van het Bal (opzettelijk doden of vangen) de omvang van een bij de vergunning aangeduide populatie van soorten als bedoeld in artikel 11.44, zesde lid van het Bal, te beperken als dat nodig is om de onderscheidenlijke redenen, genoemd in artikel 8.74j. eerste lid onder b Bkl.

In artikel 8.74o. van het Bkl staat dat in de vergunningvoorschriften moeten worden verbonden aan:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden;
- b. de tijd en locatie waarvoor de omgevingsvergunning geldt;
- c. de soorten van vogels, of hun nesten, rustplaatsen of eieren, waarvoor de omgevingsvergunning geldt; en
- d. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

⁵³ Art. 8.74j, 8.74k en 8.74l van het Bkl.

⁵⁴ Op grond van artikel 8.74j eerste lid onder a. van het Bkl.

⁵⁵ Op grond van artikel 8.74j eerste lid onder c. van het Bkl.

⁵⁶ Op grond van artikel 8.74j eerste lid onder b. van het Bkl.

⁵⁷ Ook van toepassing is artikel 8.74j tweede lid van het Bkl.

Het is niet verboden voor de schadebeheerder om dieren als bedoeld in artikel 11.37, eerste lid onder a van het Bal onder zich te hebben, te vervoeren of te verhandelen.⁵⁸

C.4.2 Provinciaal beleid

Binnen onze organisatie gebruiken wij ons *Kader Faunabeheerplan 2024-2029* (provinciale kader). Dit plan concretiseert het bestaande faunabeleid.

In ons *Kader Faunabeheerplan 2024-2029* (provinciale kader) staat op bladzijde 20 het volgende over de beleidsdoelstellingen van de provincie Overijssel ten aanzien van schadebeheer en bestrijding voor de knobbelzwaan:

Beoogd resultaat:

- Geen verslechtering staat van instandhouding.
- Voorkomen en beperken van belangrijke schade.

⁵⁸ Zie artikel 11.39, tweede lid onder a. Bal.

D. TOETSING

D.1 Inhoudelijke beoordeling

D.1.1 Uitgangspunten aanvraag vergunning

U vraagt een vergunning aan van het verbod om de knobbelzwaan opzettelijk te doden of te vangen.

Afweging belangen

De Wet natuurbescherming is opgegaan in de Omgevingswet. De 'memorie van toelichting' op de vervallen Wnb⁵⁹ geeft het t.a.v. het verlenen van een vergunning het volgende aan:

Gedeputeerde Staten moet het belang van de bescherming van de betrokken soort en het belang waarvoor een vergunning wordt aangevraagd tegen elkaar afwegen, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het geval. Het bevoegd gezag dient daarbij te beoordelen of er:

- (i) alternatieven denkbaar zijn; en,
- (ii) of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort niet in gevaar komt.

Als het doden van de betrokken dieren geheel of gedeeltelijk vermijdbaar is door het treffen van geschikte en proportionele mitigerende maatregelen, is het niet verlenen van de vergunning of het daarbij voorschrijven van dergelijke maatregelen, uitgangspunt.⁶⁰

Proportionaliteit, subsidiariteit en effectiviteit

Het wettelijk kader brengt ook met zich mee dat het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel van toepassing zijn; dat wil zeggen dat het optreden geschikt en noodzakelijk moet zijn en dat er geen minder restrictief alternatief voorhanden is dat hetzelfde doel bereikt. Naast deze afweging geeft de Raad van State (het hoogste rechtscollege in deze materie) aan dat ook de effectiviteit onderzocht moet worden. Dit is nodig om een afwijking op de verbodsbepalingen nauwkeurig en treffend te motiveren.⁶¹

- Proportionaliteit gaat om de vraag of het belang om van de verbodsbepaling af te wijken in verhouding staat tot de inbreuk;
- Subsidiariteit betekent dat het minst ingrijpende middel moet worden ingezet om een bepaald doel te bereiken;
- Effectiviteit gaat over de vraag of het doel bereikt wordt/kan worden met de genomen maatregelen.

D.1.2 Toetsing treffen van preventieve maatregelen

De wet bepaalt dat een vergunning uitsluitend wordt verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat. In ons Kader Faunabeheerplan 2024-2029 (blz. 3 en 4) staat wat wij verstaan onder preventieve maatregelen. Dit zijn alle maatregelen die als doel hebben schade aan één of meer van de wettelijke belangen te voorkomen of te beperken. Dat kan op verschillende manieren:

1. zonder bestrijding van schadeveroorzakende dieren: de belanghebbende bij een van de beschermde belangen treft maatregelen om schade te voorkomen door bijvoorbeeld afscherming van grond en wegbeheer;
2. door verstoren en/of verjagen van schadeveroorzakende dieren;
3. door afschot van schadeveroorzakende dieren;

Dit onderscheid en de volgorde daarin is van belang omdat een volgende 'trap' alleen gebruikt mag worden als de voorgaande onvoldoende resultaat oplevert. Daarbij mag de proportionaliteit tussen de te nemen maatregelen en de te voorkomen (dreigende) schade meewegen.

⁵⁹ Memorie van toelichting, Regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming) 10-09-2012, nr. 33348 nr. 3 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33348-3.html>

⁶⁰ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33348-3.html>

⁶¹ Bron: ECLI:NL: RVS:2016:2266

Onder preventieve middelen (dwz. bevredigende middelen waarmee gewasschade voorkomen kan worden anders dan afschot) waarvan de Wet stelt dat deze eerst voldoende uitgenut moeten zijn, voordat verjaagd, gevangen of gedood mag worden, verstaan wij de middelen /methoden om de percelen onaantrekkelijk en/of onbereikbaar voor knobbelzwanen te maken, of niet dodelijke verjagingsmiddelen.

Er bestaan veel middelen en methoden om groepen foeragerende knobbelzwanen te verjagen, of om percelen met gewassen onaantrekkelijk te maken. Met enige regelmaat worden nieuwe middelen en methoden bedacht. Een uitgebreide lijst van preventieve maatregelen wordt beschreven in de Faunaschade Preventie Kit van BIJ12 unit Faunazaken.⁶²

Knobbelzwanen wennen snel aan deze preventieve maatregelen wanneer blijkt dat hier geen werkelijk gevaar van uitgaat. Uit het onderzoek van Buij uit 2018 naar schadesoorten en schadepreventie blijkt dat er nog geen enkel verjagingsmiddel is dat zonder de gewinning kon zorgen voor een effectieve en structurele vermindering van gewasschade.⁶³

Volgens de Faunabeheereenheid zijn als preventieve maatregel om schade aan gewassen te voorkomen, zowel visuele als akoestische middelen ingezet (o.a. linten, vogelverschrikkers, vlaggen, menselijke verjaging). Een overzicht van de uitgevoerde preventieve maatregelen in de periode van 2019 t/m 2023 is opgenomen in bijlage 4 van het Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagen (blz. 12).

Een voorwaarde voor agrariërs om in aanmerking te komen voor een financiële schadevergoeding door Faunazaken is het treffen van preventieve maatregelen. Deze richtlijn is ook van toepassing op 'verjaging van knobbelzwanen met behulp van ondersteunend afschot'. De randvoorwaarden voor schade-uitkering zijn dan:⁶⁴

- minimaal twee keer per week schadebestrijden door middel van afschot van de schadeveroorzakende diersoort in de periode dat er schade wordt veroorzaakt;

In onze *Beleidsregel Natuur Overijssel 2024* ⁶⁵ staat in artikel 6.2 lid 2 dat wij van de grondgebruiker verwachten dat deze al het mogelijke wat in redelijkheid en billijkheid van hem kan worden verwacht heeft ondernomen, om schade zoveel mogelijk te voorkomen of beperken. Maatregelen of inspanningen die worden verwacht zijn:

- a) voor kwetsbare gewassen, minimaal één akoestisch en één visueel middel, in voldoende aantallen;
- b) voor schade door zoogdieren aan kapitaalintensieve teelten of aan gehouden landbouwhuisdieren, het tijdig plaatsen van een deugdelijk raster;
- c) voor niet-kwetsbare gewassen, zoals weide-, hooi-, of graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is, en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt: verjaging door menselijke aanwezigheid, en/of akoestische en visuele middelen.

Ter ondersteuning van bovenstaande werende en verjagende maatregelen dient als aanvulling adequaat gebruik gemaakt te worden van het verjagingsmiddel verjaging met behulp van ondersteunend afschot.

In onze *Beleidsregel Natuur Overijssel 2024* hebben wij in artikel 6.2 lid. 3 de volgende randvoorwaarde opgenomen om gewasschade door knobbelzwanen te beperken en in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming in de schade:

- a) de vergunning op deugdelijke wijze en tijdig, vooraf of uiterlijk op de dag van schadeconstatering, is aangevraagd en op inhoudelijke gronden door gedeputeerde staten is geweigerd of niet in behandeling is genomen, en dit de aanvrager niet te verwijten is; of

⁶² <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/>

⁶³ Buij R., e.a. Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade, 2018 (blz. 53 en 31)

⁶⁴ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/schade-bestrijden/adequaate-gebruik-ontheffing/>

⁶⁵ https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR704762#hoofdstuk_6

- b) de vergunning (of machtiging/toestemming tot gebruik van een bestaande vergunning) op deugdelijke wijze en tijdig, vooraf of uiterlijk op de dag van schadeconstatering, is aangevraagd en, nadat deze is verleend, daarvan op adequate wijze gebruik is gemaakt en er desondanks schade is opgetreden.

Een overzicht van de uitgevoerde preventieve maatregelen in de periode van 2019 t/m 2023 is opgenomen in bijlage 4 van het Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagen (blz. 12).

Preventieve maatregelen periode 2019 – 2023 per soort maatregel en per WBE

WBE	menselijke verjaging	visueel	akoestisch	anders
De Hof van Twente	82	45	27	4
De IJssellanden	498	24	310	284
De Koerkamp	18	1	34	6
De Noord-Westhoek	196	77	254	38
De Vechtstroom	32	28	22	18
De Weerribben	2.296	0	274	1.126
D'Oldematen	172	0	28	405
IJsselstreek Salland	1.754	196	133	355
Jachtvereniging Kampen	148	38	210	78
Salland Midden	17	1	8	15
Steenwijkerwold e.o.	216	0	40	2
Tussen Grens en Vecht, De Akkerla	13	2	27	19
West-Twente	23	2	9	10
Zenderen	17	8	15	5
Zuid Oost Twente	17	10	25	25
Totaal	5.655	442	1.492	2.418

Schade aan gewassen wordt voorkomen door een juiste mix van preventieve middelen, zoals weergegeven in de bovenstaande tabel. Zowel visuele als akoestische middelen werken echter maar gedurende een korte periode, daarna treedt er gewenning op. Knobbelswanen wennen namelijk snel aan deze preventieve maatregelen wanneer blijkt dat hier geen werkelijk gevaar van uitgaat.⁶⁶ Door werende middelen af te wisselen en bovendien te combineren met ondersteunend afschot, wordt de effectiviteit verhoogd en wordt gewenning zoveel mogelijk voorkomen.

Zoals ook te zien in de bovenstaande tabel zijn in de afgelopen jaren meerdere maatregelen genomen om schade aan gewassen door knobbelswanen te voorkomen.

In de beheerperiode 2019-2024 heeft schadebestrijding met behulp van de bovenstaande middelen voor weren, verjagen en bejagen plaatsgevonden. Nu deze middelen onvoldoende effectief zijn om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen, wordt de onderhavige vergunning verleend.

Onder preventieve maatregelen (visueel, akoestisch en 'anders') zoals beschreven door BIJ12 ⁶⁷ worden verstaan de middelen en methoden voor weren en verjagen zoals het plaatsen van vlaggen, ritsellinten, (bewegende)vogelverschrikkers, statische laserapparatuur, kunstvossen, knalapparaten, het gebruik van het geweer als akoestisch middel en van voorwerpen die de aanwezigheid van de grondgebruiker simuleren, bijvoorbeeld landbouwmachines midden in het land en deze zeer regelmatig verplaatsen. Al deze middelen en methoden om knobbelswanen te weren en te verjagen zijn over het algemeen ook ingezet door of namens de grondgebruiker.⁶⁸

Het doel van deze vergunning is het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen door het ondersteunend afschot. Wat relevant is, is dat er voldoende middelen zijn ingezet die onvoldoende resultaat bieden om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen. Wij zijn van mening dat dit het geval is.

⁶⁶ Uit een onderzoek van Buij uit 2018 naar schadesoorten en schadepreventie blijkt dat er nog geen enkel verjagingsmiddel is dat zonder de gewenning kon zorgen voor een effectieve en structurele vermindering van gewassschade, Buij R., e.a. Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade, 2018, p. 31 en 53.

⁶⁷ <https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schade-voorkomen/ganzen/>

⁶⁸ Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 (blz. 43)

Gelet op de grote schade (zie paragraaf D1.3) is het noodzakelijk dat er, naast visuele en akoestische verjagingsmiddelen, ook gebruik kan worden gemaakt van ondersteunend afschot van knobbelzwanen. Andere maatregelen, zoals bijvoorbeeld het overnetten van agrarisch land, zijn niet functioneel of onwenselijk vanwege andere fauna die zich op de graslanden bevinden. Dit zijn disproportionele maatregelen en zijn dan ook geen bevredigende alternatieven.

Visuele en akoestische verjagingsmiddelen zijn door de grondgebruikers gebruikt om knobbelzwanen te verjagen. Er is adequaat gebruik gemaakt van de ontheffing van de methode verjagen met ondersteunend afschot. Dat van de ontheffing⁶⁹ gebruik gemaakt is valt af te leiden uit de verleende tegemoetkoming van schade door BIJ12. Indien de grondgebruiker namelijk niet adequaat gebruik maakt van de ontheffing (nu de vergunning) komt deze niet in aanmerking voor een schade-tegemoetkoming. In onze *Beleidsregel Natuur Overijssel 2024* (hoofdstuk 6), en de 'Protocollen en richtlijnen taxaties faunaschade', staan de richtlijnen waar een agrariër aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een schade tegemoetkoming.⁷⁰

Desondanks blijkt uit de gegevens van de FBE over het gebruik van de ontheffingen in de afgelopen jaren dat belangrijke schade aan gewassen nog steeds aanzienlijk is (zie paragraaf D1.3).

Conclusie

Met het treffen van bovenstaande redelijke en billijke schadebeheermaatregelen zijn de middelen/methoden om het agrarisch grasland *onaantrekkelijk* te maken voor de aangevraagde soort voldoende uitgenut.

Gelet op grote schade is het noodzakelijk om naast visuele en akoestische verjagingsmiddelen aanvullend van afschot gebruik te kunnen maken.

Andere maatregelen, zoals bijvoorbeeld het overnetten van agrarisch land, zijn niet functioneel of onwenselijk vanwege andere fauna die zich op de graslanden bevinden. Dit zijn disproportionele maatregelen en zijn dan ook geen bevredigende alternatieven.

Visuele en akoestische verjagingsmiddelen zijn door de grondgebruikers gebruikt om knobbelzwanen te verjagen. Aanvullend daarop is adequaat gebruik gemaakt van de ontheffing van de methode verjagen met ondersteunend afschot. Dat van de ontheffing gebruik gemaakt is valt af te leiden uit de verleende tegemoetkoming van schade door BIJ12. Indien de grondgebruiker namelijk niet adequaat gebruik maakt van de ontheffing (nu de vergunning) komt deze niet in aanmerking voor een schade-tegemoetkoming. In onze *Beleidsregel Natuur Overijssel 2024* (hoofdstuk 6), en de 'Protocollen en richtlijnen taxaties faunaschade', staan de richtlijnen waar een agrariër aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een schade tegemoetkoming.⁷¹

Ondanks het toepassen van andere bevredigende oplossingen blijkt uit de gegevens van de FBE over het gebruik van de ontheffingen in de afgelopen jaren dat belangrijke schade aan gewassen door knobbelzwanen nog steeds aanzienlijk is.

Voorschrift 6 in deze vergunning borgt dat eerst de niet dodelijke preventieve maatregel genomen worden om schade aan gewassen te voorkomen (visuele als akoestische middelen), voordat tot afschot overgegaan wordt.

D.1.3 Toetsing (dreigende) belangrijke schade aan gewassen

De handeling –het doden knobbelzwaan– wordt aangevraagd vanwege het wettelijk belang: "ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen".

⁶⁹ Ons kenmerk: 2019/0324307

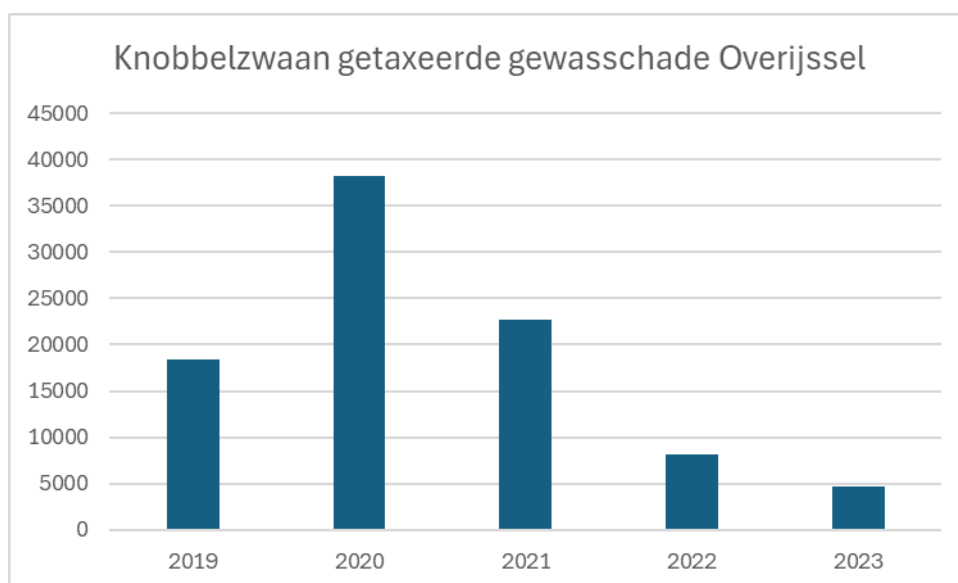
⁷⁰ https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR704762#hoofdstuk_6 , en: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/04/Protocollen-en-richtlijnen-taxatie-faunaschade-2.1-mei-2024.pdf>

⁷¹ https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR704762#hoofdstuk_6 , en: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/04/Protocollen-en-richtlijnen-taxatie-faunaschade-2.1-mei-2024.pdf>

Wij kunnen pas een vergunning verlenen indien er (dreigende) belangrijke schade aan gewassen is. De schade door knobbelzwanen die dreigt op te treden dient dusdanig groot te zijn dat bestrijding van deze schade door dieren te verstoren, te vangen of te doden aanvaardbaar is. De provincie hanteert daarvoor een drempel van € 250,-- per geval. Dit komt overeen met het bedrag dat als drempel (eigen risico) wordt gehanteerd bij tegemoetkoming faunaschade.⁷²

In paragraaf C.1.5. staan de gegevens over belangrijke schade aan gewassen zoals in het faunabeheerplan genoemd. Uit deze gegevens blijkt dat er in de vorige beheerplanperiode in 8 WBE's sprake was van belangrijke schade door knobbelzwanen. In de bijlage van deze vergunning staan de schadecijfers uitgesplitst per geval per postcode.

De totale schade door knobbelzwanen in Overijssel piekt in 2020 en neemt daarna af.

Grafiek: Getaxeerde gewasschade, periode 2019-2023 (bron: BIJ12)

In de vorige beheerperiode was ook een Wet natuurbescherming ontheffing van kracht waarmee in de knobbelzwanen geschoten konden worden.⁷³ In paragraaf C.1.6 staat de tabel met het aantal geschoten knobbelzwanen per WBE in Overijssel die met die ontheffing geschoten zijn in de periode 2020 t/m 2024 (zie ook de tabel hieronder).

In tien WBE's zijn knobbelzwanen geschoten.⁷⁴ In drie WBE's (De Weerribben, Steenwijkerwold en Zendren) zijn geen knobbelzwanen geschoten. In deze drie WBE's is in de afgelopen beheerplanperiode wel belangrijke schade ontstaan (zie tabel paragraaf C 1.5.).

Knobbelzwaan afschot per WBE, periode 2020 – 2024 (bron: FRS)

WBE naam	2020	2021	2022	2023	2024
De Hof van Twente	0	2	0	2	0
De IJssellanden	58	72	62	100	83
De Noord-Westhoek	5	4	3	8	5
D'Oldematen	18	41	26	18	20
Heeten e.o.	6	12	7	9	9

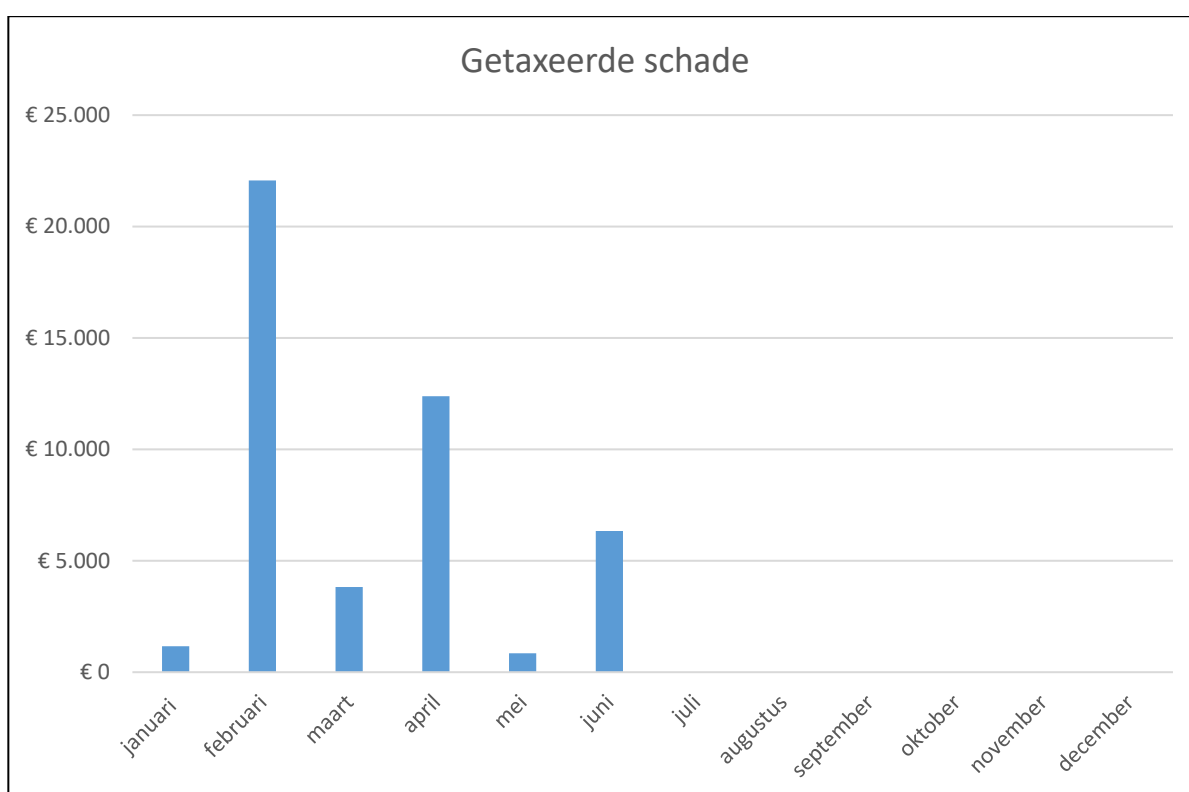
⁷² De Afdeling oordeelde 2007 dat dit een redelijk bedrag was om van uit te gaan voor beoordeling van een schade als 'belangrijke schade' (ABRvS 21 maart 2007, nr. 200606996/1, ECLI:NL:RVS:2007:BA1175)

⁷³ Ons kenmerk: 2019/0324307

⁷⁴ Door het gebruik van de ontheffing is dus belangrijke schade in 10 WBE's voorkomen.

IJsselstreek Salland	11	12	2	7	0
Jachtvereniging Kampen	98	79	38	77	46
Noord Oost Twente	5	7	2	5	3
Salland Midden	0	9	14	15	13
West-Twente	0	0	10	14	6
Eindtotaal	201	238	164	255	185

De schadehistorie van de landbouwgewassen laat zien dat de getaxeerde gewasschade veroorzaakt door knobbelzwanen zich voornamelijk concentreert op blijvend grasland in het westelijk deel van de provincie.⁷⁵ De schade concentreert in het voorjaar, dit is ook de periode voor de aanwas van de eerste snede. Zie hieronder de getaxeerde schade per maand in de periode van 2020 tot 2024.

Figuur: Getaxeerde schade per maand in de periode 01-01-2020 t/m 31-12-2024
(bron: BIJ12, unit Faunazaken)

De tabel hierboven toont aan dat belangrijke schade optreedt in de maanden januari tot en met juni.

Gezien het feit dat er in het verleden belangrijke schade ontstaan is, de factoren en actoren in de komende jaren niet wezenlijk veranderen, is het aannemelijk dat belangrijke schade op schadepercelen in de genoemde WBE's in de toekomst ook zal gaan ontstaan. Daarom is het noodzakelijk om op de schadepercelen naast andere werende of verjagende methoden, als laatste optie ook nog gebruik te kunnen maken van verjagen met behulp van ondersteunend afschot.

⁷⁵ Zie kaart op bladzijde 14 van deze vergunning

Door de combinatie van afschot met de toegepaste andere methoden leren de knobbelzwanen dat er daadwerkelijk sprake is van gevaar. Hierdoor wordt de effectiviteit van de werende middelen verhoogd en de schade zo veel mogelijk voorkomen.

Belangrijke schade en dreigende belangrijke schade door knobbelzwanen op agrarische gewassen in de volgende 13 WBE's in Overijssel achten wij daarom aannemelijk:

- De Hof van Twente,
- De IJssellanden,
- De Noord-Westhoek,
- De Weerribben,
- D'Oldematen,
- Heeten e.o.,
- IJsselstreek-Salland,
- Jachtvereniging Kampen,
- Noord-Oost Twente,
- West Twente,
- Salland-Midden,
- Steenwijkerwold, en
- Zenderen.

D.1.4 Toetsing gunstige staat van instandhouding

Volgens de Omgevingswet mogen de schadebeheer en bestrijdingsmaatregelen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort. En in een vergunning moet voor vogels de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt aangetoond worden.

De knobbelzwaan is geen soort die op de Rode Lijst vermeld wordt, en wordt daarmee niet aangemerkt als een kwetsbare soort die in haar voortbestaan bedreigd wordt. Volgens Sovon is de staat van instandhouding van de soort 'gunstig'. Sovon beoordeelt de (toekomstige) staat van instandhouding van de knobbelzwaan als broedvogel en als niet-broedvogel in Nederland als gunstig. Vanaf 1990 is er een significante toename van >5% per jaar.⁷⁶

Voor de knobbelzwaan als broedvogel en als niet-broedvogel in Overijssel geldt ook dat de staat van instandhouding van de soort 'gunstig' is. Uit de voorjaarsstellingen die in opdracht van de FBE uitgevoerd worden blijkt dat het aantal knobbelzwanen in Overijssel tussen 2018 en 2023 redelijk stabiel varieert tussen ongeveer 2000 en 3500 exemplaren.⁷⁷

De aantallen knobbelzwanen en de beheerde knobbelzwanen worden middels een 'hand aan de kraan' principe en 'realtime' gemonitord. De FBE dient het aantal afgeschoten knobbelzwanen in FRS te monitoren. Indien door de beheermaatregelen het aantal knobbelzwanen in Overijssel op jaarbasis 250 stuks geschoten zijn, dient de Faunabeheereenheid dit te signaleren, en daarna meteen te rapporteren aan de provincie. Om dit te borgen hebben wij voorschrift 18 en 19 opgenomen.

Met de huidige vergunning wordt geen intensivering van beheer voorgestaan ten opzichte van de ontheffing die voor de afgelopen beheerperiode afgegeven was.⁷⁸

Conclusie

De (toekomstige) staat van instandhouding in Overijssel, voor knobbelzwaan is gunstig te noemen. Dit omdat de aantallen stabiel zijn en de aantallen voldoende hoog zijn. Omdat er beperkingen in afschot aan de vergunning gekoppeld zijn, en afschot in de toekomst niet geïntensiveerd wordt, en het schadebeheer gemonitord wordt, komt de (toekomstige) staat van instandhouding door het gebruik van deze vergunning in Overijssel niet in gevaar.

⁷⁶ www.sovon.nl

⁷⁷ 'Faunabeheerplan Overijssel 2024-2029 Bijlagen' (blz. 22).

⁷⁸ Ons kenmerk: 2019/0324307.

D.1.5 Toetsing provinciaal beleid

In ons *Kader Faunabeheerplan 2024-2029* (provinciale kader) staat op bladzijde 20 het volgende over de beleidsdoelstellingen van de provincie Overijssel ten aanzien van schadebeheer en bestrijding voor de knobbelzwaan:

Beoogd resultaat:

- Geen verslechtering staat van instandhouding.
- Voorkomen en beperken van belangrijke schade.

Ons beleid staat het gebruik van deze vergunning toe.

D.1.6 Toetsing gebruikte middelen, methoden, en tijd en plaats

In artikel 8.74o. van het Bkl staat dat in een vergunning in elk geval voorschriften opgenomen worden en regels gesteld over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden;
- b. de tijd en locatie waarvoor de omgevingsvergunning geldt; en,
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

De Faunabeheereenheid heeft een aanvraag ingediend voor het schieten van knobbelzwanen van zonsopkomst tot zonsondergang. Er wordt dus niet in de nachtperiode geschoten. Hierdoor hebben jagers altijd goed zicht op de knobbelzwanen.

Door twee specialisten per WBE aan te wijzen zijn wij van mening dat door de soortenkennis van deze personen de vergissing in soort ten aanzien van de kleine- en/of wilde zwanen niet zal optreden.

Om vergissingen met andere zwanensoorten uit te sluiten nemen wij daarom voorschriften 3, 4 en 11 op.

Om onnodig dierenleed te voorkomen nemen wij voorschrift 12 op waarin staat: "Afschot is niet toegestaan van broedende- en broedparen knobbelzwanen met nog niet vliegvlugge jongen."

Omdat het niet het doel van de vergunning is om de populatie knobbelzwanen te beheren, maar schade te bestrijden, mag een maximum van 3 stuks per dag per schadeperceel ten behoeve van ondersteunend afschot gedood worden. Daarnaast mogen per jaar in totaal maximaal 250 knobbelzwanen geschoten worden. Om dit te borgen nemen wij voorschrift 13 en 19 op.

Om te borgen dat het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt en om te borgen dat de gebruikte middelen en methoden proportioneel zijn, nemen wij voorschriften op over:

- een maximum afschot van 250 knobbelzwanen per jaar;
- een registratieverplichting van de afschot; en,
- een meldingsplicht en een monitoringsverplichting.

Dit is geborgd in voorschrift 15 t/m 19.

D.1.7 Toetsing aan wettelijk belang

U vraagt een vergunning aan voor het gebruik van het geweer en van aanvullende middelen en methoden voor het doden van knobbelzwanen vanwege het wettelijke belang:

"Het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen".

Uit de aangeleverde schadecijfers blijkt dat er grote schade aan gewassen door knobbelzwanen is (zie paragraaf C1.5 en bijlage 'Uitgesplitste schadecijfers'). Dit ondanks het feit dat de afgelopen beheerperiode van de vigerende ontheffing voor het bestrijden van schade aan gewassen door foeragerende knobbelzwanen gebruik gemaakt is. De toegestane middelen en methoden (akoestische en

visuele verjagingsmiddelen en het schieten van foeragerende knobbelzwanen) hebben onvoldoende effect gehad om de belangrijke schade aan gewassen door knobbelzwanen te voorkomen.

De FBE heeft aangetoond dat er een noodzaak is voor het inzetten van het geweer inclusief de aanvullende middelen en methode om belangrijke schade aan gewassen terug te dringen bij knobbelzwanen. Wij achten de nu aangevraagde middelen en methoden proportioneel, effectief en efficiënt voor het doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang -ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen- zoals weergegeven in de overweging, bij knobbelzwanen voldoende is aangetoond.

D.1.8 Eindconclusie toetsing

De gevraagde vergunning van de verbodsbepalingen voor de knobbelzwanen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort worden niet aangetast.

D.1.9 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in het Bal⁷⁹. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

E. SLOTCONCLUSIE

Het gebruik van de middelen en methoden om knobbelzwanen te doden is wettelijk toegestaan.

De vergunning kan verleend worden omdat (mogelijke) belangrijke schade door knobbelzwanen aan gewassen duidelijk is aangetoond, de wettelijk vereiste 'andere bevredigende maatregelen dan doden' voldoende uitgenut zijn en niet effectief genoeg gebleken zijn. Bovendien loopt de gunstige staat van instandhouding van de knobbelzwaan geen gevaar.

Het gebruik van de middelen en methoden om de knobbelzwanen te doden zijn wettelijk toegestaan.

Aan de vergunning zijn voorschriften verbonden.

⁷⁹ Art. 11.27 van het Bal.

F. BIJLAGE

UITSPLITSING SCHADECIJFERS